

اضطراب و افسردگی

علت حضور در شبکه‌های مجازی

ناصر قاسم‌زاد
روانشناس

شده‌ایم. مسئولان اجتماعی، فرهنگی و آموزشی کشور لازم است آسیب‌شناسی از واقعیت موجود در جامعه داشته باشند که چرا در ایران پدیده‌ی نوظهور شبکه‌های اجتماعی مانند تلگرام و اینستاگرام اینقدر با اقبال عمومی روبه‌رو شده‌است. بی‌شک این استقبال گسترده نشان‌دهنده‌ی موضوع فطری اجتماعی بودن انسان‌هاست. روی آوردن افراد به این فضاها نشان‌دهنده‌ی اصل فطری بشری است که موجودی اجتماعی بوده‌است. اجتماعی بودن جزء لاینفک زندگی انسان‌هاست اما به واسطه‌ی عدم سیاست‌گذاری‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی این ارتباط امروزه به صورت فیزیکی محدود شده‌است. افراد جامعه حالا به خاطر مشکلات اقتصادی، معیشتی، دوشغله بودن، نداشتن اوقات فراغت کافی و... دیگر با هم در ارتباط نزدیک نیستند و این مسأله موجب افسردگی و اضطراب در آنها شده‌است. اینجاست که افراد برای راهی از این تنهایی، افسردگی و اضطراب‌ها رویه شبکه‌های اجتماعی مجازی آورده‌اند.

در روانشناسی بحث مهمی مطرح است که هر گاه نیازهای انسان‌ها برآورده نشود، در جایی دیگر و یا نماندی دیگر خودش را نشان می‌دهد. به نظر می‌رسد وقتی افراد دیگر در دنیای واقعی قادر به برقراری ارتباط‌های عمیق با یکدیگر نیستند، در دنیای مجازی به دنبال آن ارتباطی می‌گردند. همان‌طور که در زندگی حقیقی شاهد دوسنی، دشمنی، تحقیر، رقابت، کلاهبرداری و... هستیم در دنیای مجازی نیز این واقعیت‌ها وجود دارند. حال چون دیگر افراد به دلایلی نمی‌توانند در دنیای حقیقی مانند گذشته با هم در ارتباط باشند، در دنیای مجازی شادی‌شان را با گذاشتن تصویری از یک جشن، یا مهمانی که در آن شرکت کرده‌اند به اشتراک می‌گذارند یا غم خود را در فضای مجازی منتشر می‌کنند تا دیگران در این فضا با آنها همدردی کنند.

حضور افراد در شبکه‌های مجازی در بعضی از نبود آنهاست چرا که اولاً نمی‌توانیم افراد جامعه را از حضور در فضای جدید جهانی منع کنیم و آنها را مجبور کنیم تا از این فضا عقب بمانند. جامعه جهانی با سرعت بالایی جلو می‌رود و این ممانعت گاهی موجب ترغیب بیشتر جوانان برای استفاده از شبکه‌های مجازی می‌شود. از طرفی می‌توان با استفاده درست از این شبکه‌ها در راستای رفع نیازهای زندگی اقدام کرد. اما آنچه باید مراقب آن باشیم از خود بی خود شدن و سرسپردگی و وابستگی بیمارگونه به شبکه‌های مجازی است. وابستگی بیمارگونه به این فضاها موجب می‌شود افراد از زندگی حقیقی باز بمانند و دیگر نتوانند در زندگی واقعی حضوری مثبت داشته باشند. رسیدگی به این موضوع نیازمند آموزش و برنامه‌ریزی از سوی مسئولان است. دولت، نهادهای اجتماعی و اقتصادی باید دست به دست هم بدهند تا هر چیزی در جای اصلی خود قرار بگیرد. در آن زمان است که می‌توانیم از افراد یک جامعه انتظار داشته باشیم رفتارشان را مدیریت کنند. وقتی افراد شغلی مناسب دارند، در رفاه اجتماعی هستند، اوقات فراغت دارند و می‌توانیم انتظار داشته باشیم زمانی را با خانواده و زمانی را برای خویش اختصاص دهند. افراد در زمانی که متعلق به آنهاست می‌توانند جذب شبکه‌های اجتماعی شوند و این هیچ تأثیر بدی روی افراد، روحیه آنها و سلامت جامعه ندارد. این الگوی کشورهای پیشرو است اما مسئولان جامعه از این موضوع غافل مانده‌اند. فکری برای اوقات فراغت افراد، نشاط و شادمانی جامعه در نظر گرفته نشده‌است. بسیاری از افراد جامعه به نوعی افسردگی و اضطراب مبتلا هستند و برای راهی از آن به صورت افراطی به سوی شبکه‌های اجتماعی می‌روند و از دنیای واقعی فاصله می‌گیرند. اینجاست که وابستگی به شبکه‌های اجتماعی مجازی ایجاد می‌شود. در جامعه امروز متأسفانه شاهد کودکانی هستیم که به بازی‌های کامپیوتری وابسته هستند. رفتار آنها نماندی از یک‌ریات است؛ آنها کودکانی بی احساس هستند که خبری از شادایی کودکانه در آنها نیست. این کودکان، افراد مستعد برای ابتلا به وسواس و افسردگی در بزرگسالی هستند که این موضوع می‌تواند سلامت روانی جامعه را در درازمدت تهدید کند.

جدول کلمات متقاطع

۲۱۴۴

عمودی

۱- رفته‌رفته - تعییسن وقت محدود ۲- کله‌بز- ویر گول- هدهای به عروس خانم ۳- نخستین اتسان- محل کار شاطر- تاج گل ۴- شهرستان- تام ترکی- زهر آگین- گونه صورت ۵- شلوار چین- امکان‌پذیر- آبگیر و بر که ۶- نجات‌دهنده- گل سرخ نقاشی- عزم و قصد ۷- شهر نیر و گاه- پنداری و گویی- برادر شیرازی ۸- ساقه پرنج- شوریده‌حال و آشفته- سندن ۹- محصول سینما- تخته‌سنگ- صوت و نغمه ۱۰- سازمان جاسوسی آمریکا- شمردن- سید بزرگ میوه ۱۱- سالن پذیرایی بزرگ- کندن میوه از درخت- بغل و کنار ۱۲- لخت و برهنه- گاو سرخ- علامت مغفولی- از تقسیمات کشوری ۱۳- شهر تمدن قدیم- منقل و اجاق- پایبندی در دوستی ۱۴- خانه‌های شمعی- نهال نازک- فرومایه ۱۵- میهمان بی‌دعوت- طایفه ترکمن

۲۱۴۳

ف	ا	ل	ن	ا	م	ا	ش	ت	ر	ا	ک
ا	ب	و	ل	خ	ب	ن	م	ا	ی	ف	ا
ا	ر	ا	ر	ا	و	ی	ا	ی	ا	ی	ر
ت	ب	م	س	ا	ط	و	ا	و	ل	ا	د
و	ن	ت	ج	ی	ک	ش	ق	ت	ر	ی	
ن	ا	ی	ا	ر	ا	م	ک	و	ر	س	ن
ا	و	ز	ی	ا	ک	ا	ت	و	ر	و	ب
ا	م	ن	م	و	ت	و	ر	د	ر	ل	
ک	و	ی	ا	ن	ا	ل	م	ل	ت	ا	
و	ا	ن	و	و	ف	ی	ا	م	م	ا	ر
ا	ا	و	ل	ر	م	م	م	ا	ن	ا	ر
ر	س	ا	ن	ا	و	ا	ر	ی	ک	ا	
ی	ا	ی	ا	ک	و	ی	س	ا	م	ر	ا
و	و	ا	ب	ف	د	ای	ر	م	ن	ز	و
م	ی	ن	ر	و	ا	ه	ی	ر	و	ک	ا

یادداشت، اخبار و گزارش‌هایی از تازه‌های مسائل اجتماعی

گزارش «فرهیختگان» از فعالیت کاربران ایرانی در شبکه‌های اجتماعی

هجوم به دنیای مجازی

دغدغه داشتن یا نداشتن شبکه‌های اجتماعی

مریم دختر ۳۳ ساله‌ای است که خودش می‌گوید چند سالی است به اینترنت معتاد شده‌است. وی می‌گوید حالا اینترنتت عضو جدانشدنی از زندگی او شده و همیشه و همه‌جا باید گوشی موبایلش در دسترس باشد تا بتواند به فضای مجازی دسترسی داشته باشد.

وی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» گفت: «پیش از این اینترنت بیشتر کاربردی جهت اطلاع‌رسانی داشت و برای یافتن اطلاعات جدید از آن استفاده می‌کردم اما امروزه برایم به یک وسیله ارتباطی تبدیل شده‌است.» مریم معتقد است عضویت در اینستاگرام و در گروه‌های تلگرامی وقت زیادی از او می‌گیرد اما از این بابت ناراحت نیست. وی می‌گوید: «پیش از این برای دیدن دوستانم لازم بود وقت زیادی بگذارم تا به دیدن‌شان بروم.

همین دیدار مخابراتی را نیز به دنبال داشت اما حالا در خانه می‌نشینم و از طریق این گروه‌ها، ساعت‌ها با دوستانم گپ می‌زنم. خانواده‌ام می‌گویند منزوی شده‌ام و کمتر وقتم را با آنها می‌گذرانم اما خودم از اینکه می‌توانم همیشه دوستانم را در دسترس داشته باشم، خوشحال هستم.» محمد مرد ۳۷ساله‌ای است که

عضویت در وایبر، واتس‌اپ، اینستاگرام و گروه‌های تلگرامی عضو جدانشدنی از زندگی جوانان امروزی شده‌است. عضویت در این شبکه‌ها حتی برخی رفتارهای ما را نیز دست‌خوش تغییرات کرده‌است. افراد حالا خصوصی‌ترین مسائل زندگی‌شان را در شبکه‌های اجتماعی مجازی به اشتراک می‌گذارند و در انتظار دریافت بازخوردی از سایرین می‌مانند. از تصویر غذایی که برای میهمانان تدارک دیده‌اند تا تصویر هدیه‌ای که از همسر یا یکی از دوستان‌شان دریافت کرده‌اند. هجوم به سوی شبکه‌های اجتماعی در کشور ما از زمانی جدی تر شد که افراد توانستند با نرم‌افزارهای تلفن همراه به صورت شبانه‌روزی و در همه‌جا به آن دسترسی داشته باشند و کم نیستند افرادی که ساعت‌ها در این گروه‌ها سپری می‌کنند. حالا کم‌کم گرفتن لایک بیشتر برای عکس یا پست‌هایی که می‌گذاریم یا تعداد فالوئر‌ها در برخی بیشتر به ارزشی اجتماعی در جامعه تبدیل شده‌است. عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود. پژوهش‌های صورت‌گرفته اخیر در کشورمان نیز نشان می‌دهد ۱۷درصد از طلاق‌ها به‌ویژه در سه سال اول زندگی مشترک ناشی از نفوذ و گسترش شبکه‌های اجتماعی بوده‌است.

گپ و گفت

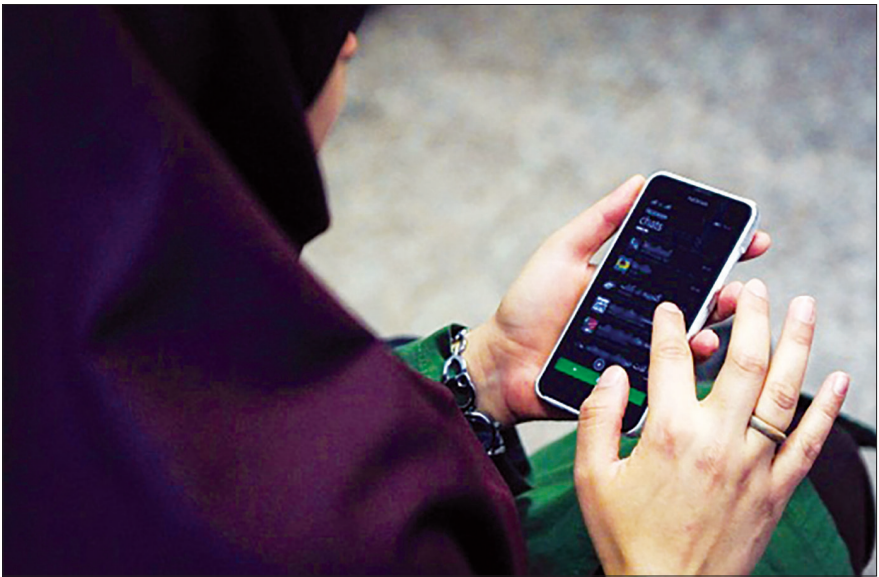
علی نجفی‌توانا، حقوق‌دان و جرم‌شناس درباره علت گسترش فعالیت افراد در گروه‌های مجازی به «فرهیختگان» گفت: «هر انسانی نیاز به برقراری ارتباط با هم‌معان خود و همچنین اطلاع از اخبار و داده‌های مربوط به جامعه انسانی دارد. اگر ایجاد ارتباط از طریق متعارف و طبیعی وجود نداشته باشد، این ارتباط به واسطه سازوکارهایی که در طول تاریخ دچار تحول شده‌اند، صورت می‌گیرد. مانند ارتباط از طریق نامه، تلفن، تلگرام و سرفصل‌های امروزی که در جهان اطلاعات از طریق آخرین فناوری‌های بشر ممکن می‌شود.»

وی ادامه داد: «واقعیت این است که ارتباط از طریق این نوع وسایل از قبیل اینترنت، سایت‌ها و کانال‌های متعدد به دلیل سرعت، امنیت و بعضا ناشناخته ماندن افراد به سرعت افزایش یافته‌است. داده‌ها و اطلاعات به دست آمده از این کانال‌ها و سایت‌ها در طبقات مختلف فرهنگی قرار دارند.

آسیب

نتایج آخرین پژوهش بنیاد صیانت از نهاد خانواده قوه قضائیه که در اردیبهشت سال ۹۴ تا اردیبهشت ۹۵، براساس داده‌های پرسندهای منجر به طلاق در دادگاه‌های خانواده پنج استان تهران، مشهد، اصفهان، شیراز و گیلان صورت گرفت، نشان می‌دهد ۱۷درصد از طلاق‌ها به‌ویژه در سه سال اول زندگی مشترک ناشی از نفوذ و گسترش شبکه‌های اجتماعی بوده‌است. در این پژوهش آمده‌است انتخاب نامناسب و همسرگزینی ناموزن، علت اصلی اختلافات زناشویی

نگاه

مهسا نیز ز ۳۷ ساله‌ای است که می‌گوید علاقه‌ای به عضویت در شبکه‌های مجازی ندارد و ترجیح می‌دهد در دنیای واقعیت با افراد روبه‌رو شود.

او سیل افراد و پیام‌های آنها برای دوستی در فضای مجازی را تهدیدی برای زندگی مشترکش می‌داند و می‌گوید: «گرچه به همسرم اعتماد دارم اما با سیل درخواست‌های دوستی که به سوی او مطرح می‌شود، می‌ترسم زندگی مشترک‌م را از دست بدهم. این موضوع به یکی از دغدغه‌های زندگی‌ام تبدیل شده‌است چراکه در مقابل هر عکسی که همسرم در فضای مجازی منتشر می‌کند، افراد ناآشنای زیادی را می‌بینم که نسبت به آن اظهارنظر کرده‌اند؛ افرادی که با تصاویر زیبا از خودشان سعی دارند خود را بهترین نشان دهند.»

نظمی

نظم‌گریزی و فردگرایی همگی از عواملی است که موجب شده این شیوه پسن‌دیده به تدریج کمرنگ شود؛ در نتیجه پدیده‌هایی مانند زندگی مجردی یا کم کردن روابط با اقوام، جایگزین زندگی پر رفت‌وآمد و عاطفی قدیم شده‌است. به همین خاطر خلا به وجود آمده ابتدا موجب هدایت ایرانیان به رسانه‌های دیداری و شنیداری داخلی، سپس کانال‌های ماهواره‌ای و حالا نیز فضای مجازی و گروه‌های مجازی شده‌است.»

این جرم‌شناس اظهار داشت: «ایرانی‌ها در فضای مجازی دنبال گمگشته‌ای هستند که هرگز آن را پیدا نمی‌کنند. آنها با خو گرفتن به داده‌های غیرآشنا و بیگانه دچار ازخودبیگانگی و از دیگران بریدگی شده‌اند؛ بنابراین تعجبی ندارد که وایبر، تلگرام، واتس‌اپ و اینستاگرام را به‌عنوان همنشین زمان تنهایی خود انتخاب کنند، انتخابی که می‌تواند مشکلات زیادی را برای آنها در پی داشته باشد.»

مشکلات

جهان، به علت ارتباط یکی از زوجین با جنس مخالف از طریق شبکه‌های مجازی بوده‌است. بی‌شک توجه به نتیجه این پژوهش زنگ خطری برای مسئولان و زوج‌های علاقه‌مند به فضای مجازی است. نتیجه این پژوهش نشان می‌دهد تاچه حد عضویت در شبکه‌های مجازی می‌تواند به کانون خانواده‌ها آسیب بزند. این موضوع صرف نظر از مشکلاتی از قبیل کلاهبرداری، سوءاستفاده‌های اخلاقی و... است که فضای مجازی می‌تواند برای افراد به دنبال داشته باشد.

فرهنگ

واقعیت گریزی پیامد شبکه‌های مجازی

اجتماعی به آن نام روان رنجوری می‌دهد. «عشاییری درباره پیامدهای عضویت در شبکه‌های اجتماعی مجازی اظهار داشت: «هر چقدر افراد زمان بیشتری را در این شبکه‌ها سپری کنند، اثر بیشتری از آن می‌پذیرند که یکی از این تأثیرات منفی، قبول کردن موضوعات غیرواقعی یا شبه‌واقعی به جای موضوعات واقعی است. در فضای مجازی بسیاری از اطلاعات دستکاری می‌شود و سپس انتشار می‌یابد. بسیاری از اطلاعات منتشرشده در تلگرام یا اینستاگرام غیرواقعی و دروغین است و هیچ پایه علمی ندارد اما شاهد هستیم جوانانی را که به اطلاعات منتشر شده این فضاها همچون مقاله‌هایی علمی استناد می‌کنند و سعی در قبول‌اندن آنها به دیگران دارند که همین موضوع باعث می‌شود افراد کم‌کم از واقعیت دور شوند و این واقعیت‌گریزی به یک آسیب اجتماعی تبدیل می‌شود.» وی درباره اینکه در فضای مجازی کسب لایک بیشتر یا داشتن تعداد زیادی فالوئر برای یک فرد شخصیت محسوب می‌شود، خاطرنشان کرد: «فالوئر و لایک بیشتر در فضای مجازی به معنای شخصیت بالایی است که عده‌ای پیروان هستند اما در واقع این یک شخصیت کاذب است که متأسفانه در جامعه به صورت اپیدمی درآمده و هر روز شاهد تلاش افراد برای بیشتر شدن فالوئرهایشان هستیم که این موضوعی است که رسانه‌های جمعی باید به آن بپردازند و آن را آسیب‌شناسی کنند.»

دسترسی

دسترسی به شبکه‌های دیگر مانند فیسبوک، وایبر و لاین باعث هدایت مردم ایران به تلگرام شده‌است. در حالی که تلگرام حتی در لیست ۱۰ شبکه پرتعداد دنیا نیست.

گفته می‌شود ویژگی‌های ویژه تلگرام همچون ایجاد کانال، گروه‌های کاری، خانوادگی و آسان بودن دسترسی به آن از جهت موبایل محور بودن و فیلتر نبودن آن، این اپلیکیشن را به سرعت به پرتعدادترین پیام‌رسان ایران تبدیل کرده‌است. حالا حتی فیسبوک که زمانی بزرگ‌ترین شبکه اجتماعی کاربران ایرانی محسوب می‌شد در برابر تلگرام حرفی برای گفتن ندارد و در دنیا تلگرام به عنوان بزرگ‌ترین پاتوق مجازی ایرانیان شناخته می‌شود.

محبوب‌ترین شبکه اجتماعی ایرانیان

محبوب‌ترین شبکه اجتماعی ایرانیان است و ایرانی‌ها بیشترین کاربران حاضر در تلگرام را تشکیل می‌دهند. بررسی‌ها نشان داده با اختلاف اندکی، تلگرام در میان زنان و اینستاگرام در میان مردان محبوب‌تر است.»

ایران تنها کشوری نیست که طرفداران تلگرام در آن زیاد هستند. ازبکستان نیز جزء کشورهایی است که از محبوب‌ترین پیام‌رسان‌های دنیا یعنی فیسبوک مستجر و واتس‌اپ استفاده نکرده و تلگرام در آن بیشترین کاربر را دارد. برخی از کارشناسان معتقدند فیلتر شدن و محدودیت

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود

عده‌ای حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی را وسیله مناسبی برای پر کردن اوقات فراغت می‌دانند و عده‌ای معتقدند

پر کردن اوقات در دنیای مجازی موجب فاصله گرفتن افراد از واقعیت‌ها و به گونه‌ای واقعیت‌گریزی می‌شود